

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з наукової роботи
Дніпровського національного
університету імені Олеся Гончара
Олег МАРЕНКОВ

« » 2026

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації
Каграманяна Давида Кімавича «Адміністративно-правовий аспект здійснення
електронних процедур в діяльності суб'єктів публічної адміністрації»,
представленої на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081
Право

ВИТЯГ

з протоколу № _02 міжкафедрального семінару
юридичного факультету Дніпровського національного університету
імені Олеся Гончара від 29 січня 2026 року

ГОЛОВА: д-р. юрид. наук, проф. **Т. В. Корнякова** (12.00.08 – кримінальне право і процес)

СЕКРЕТАР: канд. юрид. наук, доц., доц. кафедри цивільного, трудового та господарського права **О.А. Грабильнікова** (12.00.02 – конституційне право, муніципальне право)

Присутні: д-р юрид. наук, проф. **О.Л. Соколенко** (12.00.07 – адміністративне право і процес); д-р. юрид. наук, проф. **Н.С. Юзікова** (12.00.08 – кримінальне право і процес); д-р юрид. наук, проф. **О.В. Сачко** (12.00.09 – кримінальне право і процес); канд. юрид. наук, доц. **О. П. Литвин** (12.00.07 – адміністративне право і процес); д-р. юрид. наук, проф. **Є. А. Кобрусєва** (12.00.07 – адміністративне право і процес); канд. юрид. наук, доц. **О. В. Лахова** (12.00.08 – кримінальне право і процес); д-р юрид. наук, проф. **К. В. Бережна** (12.00.07 – адміністративне право і процес); канд. юрид. наук, доц. **Л. М. Мудриєвська** (12.00.01 – теорія держави і права); канд. юрид. наук, доц. **Т.М. Заворотченко** (12.00.02 – конституційне право, муніципальне право); канд. юрид. наук, проф. **І. Г. Алексеєнко** (12.00.01 – теорія держави і права); д-р. юрид. наук, проф. **І. В. Патерило** (12.00.07 – адміністративне право і процес), д-р. юрид. наук, проф. **О.В. Марченко** (12.00.07 – адміністративне право і процес), д-р. юрид. наук, доц. **Н.П. Капітаненко** (12.00.07 – адміністративне право і процес), канд. юрид. наук, доц. **Ю.В. Живова** (12.00.08 – кримінальне право і процес); доктор філософії у галузі права **Дриголь О.О.** (081 Право)

Відсутні: немає

Запрошені: Каграманян Д.К. (здобувач).

Порядок денний: розгляд і обговорення дисертаційної роботи Каграманяна Давида Кімавича, представленої на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право.

Тема дисертації затверджена вченою радою Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара, науковим керівником призначено к.юрид. наук, д-ра політ.наук, проф. Алексеєнко І.Г. (витяг з протоколу № 12 від 30 червня 2022 року), змінена на тему: «Адміністративно-правовий аспект здійснення електронних процедур в діяльності суб'єктів публічної адміністрації» Вченою радою Дніпровського національного університету імені Олеся затверджена вченою радою Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара (протокол №7 від 22 лютого 2024 року).

Підготовка здобувача третього рівня вищої освіти здійснюється за акредитованою освітньо-науковою програмою «Право» зі спеціальності 081 Право (Сертифікат про акредитацію освітньої програми 8127, дійсний до 01.07.2029 р.)

СЛУХАЛИ:

Обговорення дисертації аспіранта 4 року навчання Каграманяна Давида Кімавича на тему: «Адміністративно-правовий аспект здійснення електронних процедур в діяльності суб'єктів публічної адміністрації», представленої на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право.

Перевірку на плагіат здійснювала комісія у складі: канд. юрид. наук, доц., доц. кафедри цивільного, трудового та господарського права **Грабильнікова О.А.**; доктор філософії у галузі право, доцент кафедри адміністративного і кримінального права **Дриголь О.О.**; канд. юрид. наук, доц., доц. кафедри адміністративного і кримінального права **Лахова О.В.**

За результатами перевірки дисертаційної роботи на плагіат програмою «Strike Plagiarism» зроблено висновок: дисертаційна робота Каграманяна Д.К. має високий рівень унікальності (94,09%) і може бути допущена до захисту.

Роботу було розглянуто трьома фаховими експертами - д-р. юрид. наук, проф., професор кафедри цивільного, трудового та господарського права **О.В. Марченко**; д-р. юрид. наук, проф., професор кафедри цивільного, трудового та господарського права **І.В. Патерило**; канд. юрид. наук, доц., доцент кафедри цивільного, трудового та господарського права **О.А. Грабильнікова**.

Робота виконана на 206 сторінках і містить такі складові частини: анотація, зміст, вступ, основна частина, висновки, список використаної літератури.

Слово надається аспіранту Каграманяну Д.К. Будь ласка, регламент виступу – 20 хвилин.

Аспірант Каграманян Д.К.:

Шановна голово, шановні члени міжкафедрального семінару, шановні присутні!

Тема моєї дисертації: «Адміністративно-правовий аспект здійснення електронних процедур в діяльності суб'єктів публічної адміністрації».

Актуальність теми дослідження. Сучасна Україна переживає період активної цифровізації, що пронизує всі аспекти суспільного життя, включно з діяльністю органів влади. Перехід до електронного формату взаємодії держави з громадянами є ключовим елементом формування інформаційного суспільства. Це вимагає створення дієвих механізмів електронних процедур, які б гарантували прозорість, відкритість, оперативність та ефективність роботи публічної адміністрації.

Актуальність даного дослідження зумовлена нагальною потребою у науковому осмисленні правової природи електронних процедур, їхнього місця в системі державного управління та вдосконаленні законодавчої бази електронного урядування. Незважаючи на амбітні кроки України у напрямку "держави у смартфоні", реалізація електронних адміністративних процесів стикається з низкою перешкод. Серед них – відсутність чіткого термінологічного апарату, фрагментарність законодавства, проблеми з ідентифікацією та автентифікацією користувачів, а також недостатній рівень захисту персональних даних та інформаційної безпеки.

Проблематика правового регулювання процедур як самостійної правової категорії посідає важливе місце в адміністративно-правовій науці та перебуває у центрі уваги багатьох дослідників. Різні аспекти цієї проблеми — від визначення сутності та ознак публічних послуг до форм і механізмів їх надання — відображені у працях таких учених, як В. Б. Авер'янов, О. Ф. Андрійко, Н. О. Армаш, К. К. Афанасьєв, В. М. Бевзенко, Ю. П. Битяк, В. Т. Білоус, Т. О. Буренко, Н. В. Васильєва, М. Ю. Віхляєв, Д. О. Власенко, В. В. Гаркуша, Є. А. Гетьман, І. П. Голосніченко, Н. Л. Губерська, П. В. Діхтієвський, Т. Є. Кагановська, Р. А. Калюжний, С. В. Ківалов, Л. П. Коваленко, І. Б. Коліушко, Т. О. Коломоець, В. К. Колпаков, А. Т. Комзюк, С. Ф. Константинов, О. Л. Копиленко, С. О. Кузніченко, О. В. Кузьменко, В. С. Куйбіда, Є. В. Курінний, А. С. Лагода, Є. О. Легеза, Д. М. Лук'янець, Т. О. Мацелик, Р. С. Мельник, О. І. Миколенко, Р. В. Миронюк, Ю. В. Оніщик, Г. М. Писаренко, А. О. Селіванов, О. С. Сосновик, С. Г. Стеценко, Д. В. Сухінін, В. П. Тимощук, О. Г. Циганов, Ю. М. Шаров, А. М. Школик, І. М. Шопіна та інші.

Наукова новизна теми полягає у відсутності в українській правовій доктрині цілісного бачення адміністративно-правових аспектів електронних процедур, що охоплювало б їх процедурно-процесуальні, організаційні та інформаційно-технологічні складові. Потребує поглибленого вивчення питання співвідношення електронних адміністративних процедур з класичними, визначення їхнього правового статусу, етапів, принципів та методів контролю.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Зв'язок роботи із науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження спрямоване на реалізацію положень Закону України «Про засади державної антикорупційної політики на 2021-2025 роки» (Антикорупційної стратегії) від 20 червня 2022 року № 2322-ІХ, «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року», затвердженої Указом Президента України від 30 вересня 2019

року № 722/2019, Стратегії розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021–2023 роки, схваленої Указом Президента України від 11 червня 2021 р. № 231/2021.

Дисертаційне дослідження виконано відповідно до змісту наукової теми «Виявлення особливостей та вдосконалення нормативних парадигм у сфері регулювання цивільно-правових відносин та господарської діяльності в Україні в умовах євроінтеграції» (№ 0122U001411), яка здійснювалась на кафедрі цивільного, трудового та господарського права Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара, третього рівня вищої освіти за акредитованою освітньо-науковою програмою «Право» зі спеціальності 081 «Право» (Сертифікат про акредитацію освітньої програми 8127, дійсний до 01.07.2029 р.). Тема дисертації затверджена Вченою радою Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара (протокол № 12 від 30 червня 2022 року), змінена Вченою радою Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара (протокол №7 від 22 лютого 2024 року).

Мета дисертаційної роботи полягає в тому, щоб на підставі комплексного аналізу наявних наукових та нормативних джерел визначити сутність та особливості адміністративно-правового регулювання здійснення електронних процедур у діяльності суб'єктів публічної адміністрації, окресленні проблем його нормативного визначення й практичної реалізації, формулюванні пропозицій щодо вдосконалення чинного законодавства України у досліджуваній сфері та практики його застосування.

З огляду на вказану мету в роботі поставлено й вирішено такі основні *задачі*:

- охарактеризувати зміст генези електронне урядування та електронних процедур у діяльності органів публічної адміністрації;
- розкрити поняття та ознаки правової категорії електронні процедури;
- проаналізувати правові засади здійснення електронних процедур;
- дослідити зміст стадій процедури здійснення електронних процедур;
- верифікувати оскарження рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів публічної адміністрації щодо здійснення електронних процедур;
- встановити особливості видів контролю за здійсненням електронних процедур в діяльності суб'єктів публічної адміністрації;
- узагальнити зарубіжний досвід здійснення електронних процедур в діяльності суб'єктів публічної адміністрації та визначити можливості його імплементації в Україні;
- розробити науково обґрунтовані пропозиції та рекомендації щодо удосконалення законодавства та практики здійснення електронних процедур в діяльності суб'єктів публічної адміністрації.

Об'єкт дослідження – суспільні відносини, що виникають під час здійснення електронних процедур в діяльності суб'єктів публічної адміністрації.

Предмет дослідження – адміністративно-правовий аспект здійснення електронних процедур в діяльності суб'єктів публічної адміністрації.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети та виконання завдань дисертації використано комплекс загальнонаукових та спеціальних юридичних методів пізнання. Діалектичний метод дав змогу розглянути генезис електронного урядування та електронних процедур у діяльності органів публічної адміністрації (підрозділи 1.1, 1.2, 1.3). Системний метод застосовувався для розкриття поняття та ознак правової категорії електронні процедури (підрозділ 1.2). Порівняльно-правовий метод використовувався для аналізу зарубіжного досвіду та порівняння правових норм різних країн (розділ 3). Формально-логічний метод сприяв аналізу правових норм, дефініцій та формулюванню висновків (підрозділи 1.2, 2.1, 2.2). Статистичний метод використовувався для аналізу даних щодо судової практики та статистики звернень (підрозділи 2.1, 2.2, 2.3). Метод аналізу та синтезу, дедукції та індукції використовувався на всіх етапах дослідження для опрацювання наукової літератури, законодавчих актів та формування обґрунтованих висновків (розділ 1).

Нормативну основу роботи становлять Конституція України, нормативно-правові акти Верховної Ради України, акти Президента України і Кабінету Міністрів України, нормативні акти центральних органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, а також міжнародні нормативно-правові акти, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Емпіричну базу дослідження становлять відомості, що містяться на офіційних електронних веб-сайтах суб'єктів публічної адміністрації України, а також політико-правова публіцистика, довідкові видання та статистичні матеріали.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що дисертація є одним із перших у вітчизняній адміністративно-правовій науці цілісних комплексних досліджень, що присвячене сутності та особливостям адміністративно-правового регулювання здійснення електронних процедур у діяльності суб'єктів публічної адміністрації. У результаті проведеного дослідження сформульовано нові наукові положення й висновки, зокрема:

уперше:

— запропоновано під електронними процедурами розуміти новий інститут адміністративного права, заснований на цифрових технологіях, прозорості, автоматизації та орієнтації на користувача в діяльності органів публічної адміністрації. Вони забезпечують не лише ефективність адміністративних процесів, а й підвищують довіру громадян до влади, сприяють відкритості держави та сталому розвитку цифрового суспільства;

— виокремлено стадії електронної процедури в діяльності суб'єктів публічної адміністрації: а) ініціювання процедури, тобто на цій стадії відбувається початок процесу надання електронної послуги, ідентифікація користувача через електронні сервіси (BankID, електронний цифровий підпис, верифікація користувача та визначення цілей подальших дій тощо), формування запиту та фіксація початку процедури в системі; б) формування та подання

електронних документів, яка передбачає підготовку документів відповідно до документообігу, подання їх через електронні системи взаємодії (портали «Дія», електронні кабінети), а також перевірку повноти та коректності даних. Основними ознаками є структуризація документів, автоматизована перевірка їх цілісності та забезпечення належного представлення у системі; в) обробка та опрацювання документів, в якій відбувається автоматизована перевірка поданих документів, призначення виконавців та контроль стану справи в реальному часі. Ознаками стадії є виконання перевірки, призначення відповідальних, моніторинг процесу та забезпечення контролю над процедурою; г) прийняття рішення, в якій приймається остаточне рішення щодо запиту, здійснюється його підписання у цифровій формі та інформування користувача про результат. Ознаками є формування рішення, електронний підпис та повідомлення користувача, що забезпечує офіційне завершення процедури; г) архівування та моніторинг – це є завершальна стадія, яка включає зберігання електронних документів та рішень у цифровому архіві, проведення аудиту процесу, контроль якості та забезпечення доступу для контролюючих органів. Ознаками стадії є безпечне зберігання, можливість аудиту та дотримання вимог захисту персональних даних;

— виокремлено науково обґрунтовані пропозиції та рекомендації щодо удосконалення електронної процедури в діяльності суб'єктів публічної адміністрації, а саме: правових (передбачає удосконалення нормативно-правових актів в діяльності органів публічної адміністрації. Запропоновано розроблення Закону України «Про електронні процедури у діяльності органів публічної влади», який забезпечить комплексне врегулювання питань електронної комунікації, автоматизованого прийняття рішень, правової сили електронних документів і процедурних строків у цифровому середовищі. З урахуванням зарубіжного досвіду, варто внести зміни до Закону України «Про адміністративну процедуру» з метою: закріплення поняття «електронна адміністративна процедура» як послідовності адміністративних дій, що здійснюються із використанням ІКТ; визначення правового статусу електронного учасника процедури (фізична або юридична особа, яка подає документи, заяви чи звернення в електронній формі); регламентації стадій електронної процедури — ініціювання, подання, автоматизована обробка, прийняття рішення, повідомлення заявника; встановлення правової рівності паперових та електронних форм документів; визначення відповідальності органів влади за технічні збої, що перешкоджають реалізації електронних процедур) та організаційних (полегшення доступу громадян до здійснення електронних процедур шляхом забезпечених інформаційними технологіями з надійними каналами зв'язку та зберігання даних; налагодження зв'язків з громадськістю та органами публічної адміністрації, відповідними засобами масової інформації тощо);

удосконалено:

— наукові розробки щодо особливостей адміністративного оскарження електронних процедур віднесено: можливості подання скарги через офіційні вебпортали (зокрема, «Дія», e-Data, Prozorro, eHealth); автоматизованому обліку та фіксації звернення в електронній системі; прийнятті рішення у цифровій формі, підписаному кваліфікованим електронним підписом; забезпеченні публічності результатів розгляду.

— наукові тези щодо внести зміни до Закону України «Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги», доповнивши його положеннями про кваліфіковану електронну ідентифікацію та взаємне визнання засобів eID міждержавного рівня; узгодити вимоги цього Закону з європейськими стандартами ETSI EN 319 та рекомендаціями ENISA щодо кібербезпеки електронних транзакцій; створити державний реєстр електронних ідентифікаційних засобів, аналогічно до німецької системи eID-Infrastruktur;

дістали подальшого розвитку:

— наукові положення, що контроль за електронними процедурами в діяльності органів публічної адміністрації забезпечує законність, ефективність і прозорість діяльності органів державної влади. Його системність, автоматизованість та об'єктивність дозволяють своєчасно виявляти порушення та запобігати негативним наслідкам у сфері надання публічних послуг. Ефективне впровадження таких механізмів потребує нормативного забезпечення, інтегрованих інформаційних систем і кваліфікованих кадрів.

— наукові тези, що етапами історичних передумов та виникнення концепції електронного уряду є: зародження ідеї автоматизації в державному управлінні. Обговорено ранні етапи використання комп'ютерних технологій (з 1950-х років), що було зумовлено потребою в обробці великих масивів даних. Згадано перші електронно-обчислювальні машини та їхнє застосування в статистиці та обліку; поява мережі Інтернет та її вплив на державне управління. Охарактеризовано, як поширення глобальної мережі наприкінці ХХ століття створило технічну основу для надання послуг онлайн. Це стало каталізатором для формування концепції «електронного уряду».

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що викладені у дисертаційній роботі положення, висновки, пропозиції та рекомендації були використані у:

— *науково-дослідній діяльності* – для подальших наукових розробок адміністративно-правового регулювання здійснення електронних процедур в діяльності органів публічної адміністрації (акт впровадження Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара від 11.12.2025 № 187);

— *правотворчій діяльності* – для вдосконалення чинного законодавства, що регулюють діяльність органів публічної адміністрації органів влади під час здійснення електронних процедур;

— *правозастосовчій діяльності* – для вдосконалення діяльності органів публічної адміністрації, які здійснюють електронні процедурт з метою запобігання корупційних ризиків в цій сфері;

— *навчальному процесі* — під час викладання навчальних дисциплін «Адміністративне право України», «Актуальні проблеми адміністративного права та процесу», «Адміністративні процедури», «Інформаційне право» під час підготовки підрозділів підручників і навчальних посібників із відповідного навчального курсу, а також статей і наукових повідомлень (акт впровадження Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара від 11.12.2025 № 188).

Апробація результатів дослідження. Основні теоретичні положення, висновки та практичні рекомендації, викладені в дослідженні, обговорювалися на засіданні кафедри цивільного, трудового та господарського права Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара, та були оприлюднені на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях та семінарах: «Сучасний стан і перспективи розвитку держави і права» (м. Дніпро, 2024 р.); «Український правовий вимір: пошук відповідей на глобальні міжнародні виклики» (м. Дніпро, 2024 р.); «Актуальні питання адміністративного права та процесу в умовах воєнного стану» (м. Кропивницький, 2024 р.); «Актуальні проблеми державотворення, правотворення та правозастосування» (м. Дніпро, 2025 р.); «Правова система України: європейський вектор розвитку в умовах воєнного стану» (м. Тернопіль, 2025 р.).

Публікації. Основні положення роботи знайшли відображення у 9 наукових статтях, з них 4 опубліковані у виданнях, що визнані як фахові з юридичних наук, а також 5 тезах доповідей на науково-практичних конференціях.

Структура та обсяг роботи. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, які містять шести підрозділів, висновків, списку використаних джерел (223 найменувань) та додатків. Загальний обсяг дисертації становить 206 сторінок, з них 178 сторінок основного тексту.

Завершивши доповідь, здобувач відповів на запитання учасників міжкафедрального наукового семінару.

ЗАПИТАННЯ ТА ВІДПОВІДІ

д-р юрид. наук, професор Кобрусєва Є.А.

Чи розглядалися Вами особливості оскарження в адміністративному порядку рішень, дій чи бездіяльності органів публічної адміністрації здійснення електронних процедур?

Каграманян Д.К.:

З метою пришвидшення врегулювання конфлікту суб'єкт оскарження саме цього виду процедур, на нашу думку, може використовувати будь-який порядок оскарження та навіть їх комплекс. Так, за умови адміністративного врегулювання спору до винесення судового рішення по суті позивач може

відмовитись від позовних вимог у зв'язку з добровільним виконанням вимоги відповідачем. Водночас, якщо в адміністративному порядку не вдається врегулювати спір (посадові особи ухиляються від прийняття рішення, неправильно застосовують матеріальні й процесуальні норми), скаржнику не потрібно витрачати додатковий час, і справа розглядається судом. Крім того, висновок у справі за зверненням Верховної Ради України щодо відповідності законопроекту про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя) вимогам статей 157 і 158 Основного Закону України підтверджує відповідність Конституції України запропонованих змін до статті 124 Основного Закону України про можливість обов'язкового досудового порядку врегулювання спору, проте винятково за умови визначення законом. Сьогодні закон не передбачає не лише обов'язковості адміністративного порядку оскарження, а й загалом такий порядок оскарження.

До порядку розгляду адміністративних скарг можна повною мірою застосовувати положення Закону України «Про звернення громадян» від 2 жовтня 1996 р.. Оскаржувати рішення, дії чи бездіяльності органів публічної адміністрації щодо здійснення електронних процедур можливо не лише до вищого за підпорядкуванням органу, а й до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

канд. юрид. наук, доцент Живова Ю.В.

Уточніть будь-ласка, в чому полягає удосконалення системи інформаційного забезпечення здійснення електронних процедур?

Каграманян Д.К.: Якісному здійсненню електронних процедур органами публічної адміністрації сприятиме якнайширше використання інформаційних технологій і, зокрема, інформаційно-телекомунікаційних систем. По-перше, загальнодоступність та відкритість інформації здійснення електронних процедур позбавляє багатьох потенційних суб'єктів звернення щодо електронних процедур потреби звертатися за особистою консультацією до посадової особи органу публічної адміністрації. Завдяки створенню веб-сайтів споживач зможе через мережу Інтернет заходити на електронну сторінку даного органу, де може знайти інформацію щодо здійснення електронних процедур, необхідних документів тощо. У разі ж особистого відвідування органу публічної адміністрації особа безпосередньо контактує зі службовцем, який володіє необхідною інформацією. І на практиці таке консультування теж іноді призводить до корупційних діянь. По-друге, використання Інтернету та електронної пошти може (має) здійснюватися і безпосередньо для звернення щодо здійснення електронних процедур.

Одним з недоліків здійснення електронних процедур є відсутність (погана доступність) інформації про процедуру здійснення. На жаль, наразі практично не існує законодавчих вимог щодо обов'язку органів публічної інформації оприлюднювати інформацію про свою діяльність, в тому числі щодо здійснення електронних процедур. На практиці обсяг інформації, яку можна отримати в

приміщенні органу влади і на офіційній веб-сторінці, суттєво відрізняється від належного і залежить в першу чергу від організаційних чинників та ініціативності керівництва органу. Навіть телефонні довідки в публічній адміністрації є рідкістю, а консультаційні кабінети функціонують лише в окремих органах, які мають справу з питаннями підприємництва.

канд. юрид. наук, доцент Мудрієвська Л.М.

Чи досліджували Ви зарубіжний досвід пострадянських держав щодо здійснення електронних процедур?

Каграманян Д.К.: На жаль, досвід здійснення електронних процедур в пострадянських державах нами не було досліджено в дисертації, акцент робився саме на передових країнах світу, таких як Німеччина, Франція, США, Сінгапур, Південна Корея тощо.

Щодо зарубіжного досвіду пострадянських держав здійснення електронних процедур, то найбільш показовим у легалізації адміністративних процедур є досвід Киргизької Республіки. Закон Киргизької Республіки від 1 березня 2004 року № 16 «Про адміністративні процедури» встановлює процедури, що сприяють вдосконаленню організації управлінської діяльності органів влади і додержання прав і свобод фізичних та юридичних осіб, захисту особистих, суспільних і державних інтересів. Аналіз даного Закону дозволяє зробити висновок, що в ньому докладно регламентовані види адміністративних процедур, стадії розгляду адміністративної справи, такі як: подача заяви про розгляд справи, процедури розгляду адміністративної справи (розгляд адміністративних справ в ході особистого прийому, розгляд адміністративних справ за спрощеною процедурою, розгляд адміністративних справ на засіданні), винесення рішення по адміністративній справі, умови і порядок оскарження рішення, а також виконання рішення. Крім цього, у Главі VIII (ст. ст. 59-60) Закону Киргизької Республіки «Про адміністративні процедури» передбачено випадки відповідальності адміністративного органу та їх посадових осіб.

Закон Республіки Казахстан від 27 листопада 2000 року № 107-11 ЗРК «Про адміністративні процедури» спрямований на встановлення процедур, що сприяють вдосконаленню організації управлінської діяльності, забезпечення безперебійного функціонування державних органів, оперативному прийняттю управлінських рішень, дотримання прав і свобод громадян, захисту державних інтересів, недопущення використання державними службовцями посадових повноважень у позаслужбових цілях, а також діяльності з надання державних послуг. Згідно ст. 1 даного Закону під адміністративною процедурою розуміється порядок прийняття і виконання рішення при здійсненні державними органами і посадовими особами державних функцій і службових повноважень, а також їх оформлення, організації роботи державного апарату, розгляду звернень громадян щодо реалізації їх прав, адміністративного захисту прав і законних інтересів громадян, а також порядок прийняття рішень у сфері економіки. Необхідно відмітити, що Закон Республіки Казахстан «Про

адміністративні процедури» спрямований в основному на регламентацію загальних принципів і положень адміністративних процедур, зокрема в ньому передбачено порядок організації та контролю за виконанням правового акту індивідуального застосування, процедури організації роботи державних органів, процедури захисту прав і законних інтересів громадян, основні процедури прийняття рішень у сфері економіки.

У всіх вищенаведених законах та кодексах, адміністративні процедури відзначаються як нормативно встановлений порядок послідовно здійснюваних дій органів публічної влади, спрямований на прийняття владних управлінських рішень та реалізацію повноважень посадових осіб, не пов'язаний з розглядом спорів або застосуванням примусових заходів. Особливу увагу звернено на нормативне закріплення регламентів виконання державних і муніципальних функцій і процедури надання електронних послуг. У них закріплюються адміністративні процедури ведення справ, містяться вичерпні переліки необхідних від громадян і організацій документів.

канд. юрид. наук, доцент Лахова О.В

Охарактеризуйте, будь-ласка, зміст принципу “one-stop-shop” і “digital by default” щодо здійснення електронних процедур?

Каграманян Д.К.:

Електронні процедури орієнтовані на зручність користувача: “one-stop-shop” — отримання послуг через єдиний електронний портал; “digital by default” — пріоритет електронної форми над паперовою.

Сучасна цифрова трансформація державного управління передбачає переосмислення принципів взаємодії держави з громадянами та бізнесом. Одними з ключових орієнтирів сучасної електронної адміністрації є концепції «one-stop-shop» (єдиного вікна) та «digital by default» (цифровізація за замовчуванням), що визначають стратегічний напрям розвитку електронних процедур і сервісів у країнах Європейського Союзу та світі.

Їхнє впровадження в діяльність органів публічної адміністрації України є складовою процесу адаптації до Європейської моделі інтероперабельного електронного урядування.

Принцип «one-stop-shop» означає створення єдиного цифрового простору, у межах якого користувач може отримати всі необхідні адміністративні послуги через одну інтегровану точку доступу — вебпортал, мобільний застосунок або центр надання адміністративних послуг (ЦНАП).

У публічній адміністрації це дає змогу: усунути дублювання функцій між органами влади; скоротити кількість етапів і часу на надання послуги; мінімізувати безпосередній контакт громадянина з чиновником; забезпечити автоматизований обмін даними між державними реєстрами.

В Україні концепція «єдиного вікна» реалізується через портал державних послуг «Дія», який об'єднує понад 130 адміністративних сервісів для громадян і бізнесу.

Європейська практика доводить ефективність цього підходу: відповідно до European Interoperability Framework (EIF), принцип “one-stop-shop” є базовим елементом цифрової взаємодії між владними структурами.

Принцип «digital by default» означає, що всі нові державні послуги та процедури мають спочатку проєктуватися у цифровій формі, а паперові або офлайн-альтернативи — бути лише допоміжними. Це підхід, за якого цифрові технології інтегруються в основу процесів публічного управління, а не виступають їхнім доповненням.

Реалізація цього принципу включає: автоматизацію рутинних адміністративних процесів; електронний документообіг; ідентифікацію користувачів через електронний підпис або систему BankID/ID.GOV.UA; застосування принципу «once only», за яким дані громадян вводяться в систему лише один раз.

Відповідно до Концепції розвитку електронних послуг України на 2023–2027 роки, держава прагне до «максимальної цифровізації публічних послуг та мінімізації паперових процесів», що повністю відповідає підходу “digital by default”.

Принципи “one-stop-shop” і “digital by default” є взаємодоповнюючими. Перший забезпечує зручність та уніфікований доступ до адміністративних сервісів, тоді як другий — цифрову трансформацію самих процесів надання цих сервісів. Їхня реалізація вимагає: інтеграції інформаційних систем органів влади; забезпечення сумісності даних і форматів обміну (інтероперабельність); запровадження єдиних стандартів цифрової ідентифікації та безпеки.

доктор філософії в галузі Право, Дриголь О.О.

Які проблемні питання Вами виділено в стадіях здійснення електронних процедур та шляхи їх вирішення?

Каграманян Д.К.: Під час стадії - формування та подання електронних документів виявлені наступні проблеми: 1) кількість документів необхідних для здійснення електронних процедур є не обґрунтованою та суперечить нормативно-правовим актам, що призводить до різного тлумачення відповідними органами; 2) відсутність інформаційного забезпечення щодо вичерпного переліку здійснення електронних процедур у відповідному органі влади; 3) відсутність нормативно-правової основи на рівні законів України щодо визначення чіткого переліку здійснення електронних процедур тощо.

В результаті чого запропоновано шляхи вирішення зазначених проблем: 1) приведення підзаконних нормативно-правових актів до законів України; 2) притягнення до відповідальності посадових осіб у разі порушення законодавства; 3) створення відкритого реєстру здійснення електронних процедур тощо.

Встановлені наступні проблемні питання під час стадії обробка та опрацювання документів щодо здійснення електронних процедур: 1) неможливість отримання ходу здійснення електронних процедур через

інформаційно-телекомунікаційні системи; 2) недотримання розумних строків розгляду справи щодо здійснення електронних процедур, що полягає в перевищенні 30 діб з моменту надання документів до відповідного органу публічної адміністрації; 3) не встановлення чіткого розміру оплати для здійснення електронних процедур в результаті чого встановлено необхідність розроблення та прийняття на рівні закону України «Про адміністративний збір» тощо.

Шляхами вирішення зазначених проблем є: 1) запровадження дієвих інформаційно-телекомунікаційних технологій в діяльності органів влади; 2) визначення в нормативно-правових актах чіткого переліку документів для кожного конкретного виду електронних процедур тощо.

Проблеми, які потребують нормативно-правового врегулювання під час стадії прийняття рішення.: 1) не урегульованість чітких підстав відмови в отриманні певного виду здійснення електронних процедур; 2) затягування часу з боку органу влади щодо видачі певного документа (цифрові водійські права, цифрове свідоцтво про реєстрацію транспортного засобу; цифровий паспорт; цифровий закордонний паспорт; цифровий податковий номер тощо); 3) не повідомлення суб'єкта звернення щодо результату прийнятого рішення відповідним органом влади тощо.

Шляхи вирішення проблем зазначеної стадії: використання сучасних інформаційно-телекомунікаційних технологій (мережі Інтернет, мобільних додатків тощо); закріплення чіткого переліку підстав для відмови здійснення електронних процедур; покладання обов'язку особи, яка здійснює електронні процедури на рівні законодавчого акту щодо повідомлення суб'єкта звернення відповідного рішення тощо.

ВИСТУП НАУКОВОГО КЕРІВНИКА:

Добрий день, шановні члени семінару, шановні присутні!

Каграманян Давид Кімавич з 2022 року по 2026 рік навчається в аспірантурі Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара з метою здобуття наукового ступеню «доктор філософії». До вступу в аспірантуру Каграманян Д.К. в 2022 році закінчив Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, де здобув ступінь магістра. Починаючи з 1 курсу аспірантури Давид проявляв науковий інтерес до самостійного проведення досліджень, публікував наукові статті, приймав участь на наукових форумах.

Індивідуальний план наукової роботи аспірантом Каграманян Д.К. виконаний своєчасно у повному обсязі. При цьому, ним виконано всі види робіт, пов'язані з проведенням дисертаційного дослідження та оформлення його результатів. При проходженні в аспірантурі викладацької практики аспірант проявив свої педагогічні таланти та схильність до практичної наукової діяльності.

Представлене дисертаційне дослідження присвячене комплексному аналізу сутності та особливостям адміністративно-правового регулювання здійснення електронних процедур у діяльності суб'єктів публічної

адміністрації. Обрана тема є надзвичайно актуальною у сучасних умовах воєнного стану в Україні та євроінтеграційного курсу держави.

Дисертація відзначається значною науковою новизною. Автор уперше запропоновано під електронними процедурами розуміти новий інститут адміністративного права, заснований на цифрових технологіях, прозорості, автоматизації та орієнтації на користувача в діяльності органів публічної адміністрації. Вони забезпечують не лише ефективність адміністративних процесів, а й підвищують довіру громадян до влади, сприяють відкритості держави та сталому розвитку цифрового суспільства; виокремлено стадії електронної процедури в діяльності суб'єктів публічної адміністрації: а) ініціювання процедури, тобто на цій стадії відбувається початок процесу надання електронної послуги, ідентифікація користувача через електронні сервіси (BankID, електронний цифровий підпис, верифікація користувача та визначення цілей подальших дій тощо), формування запиту та фіксація початку процедури в системі; б) формування та подання електронних документів, яка передбачає підготовку документів відповідно до документообігу, подання їх через електронні системи взаємодії (портали «Дія», електронні кабінети), а також перевірку повноти та коректності даних. Основними ознаками є структуризація документів, автоматизована перевірка їх цілісності та забезпечення належного представлення у системі; в) обробка та опрацювання документів, в якій відбувається автоматизована перевірка поданих документів, призначення виконавців та контроль стану справи в реальному часі. Ознаками стадії є виконання перевірки, призначення відповідальних, моніторинг процесу та забезпечення контролю над процедурою; г) прийняття рішення, в якій приймається остаточне рішення щодо запиту, здійснюється його підписання у цифровій формі та інформування користувача про результат. Ознаками є формування рішення, електронний підпис та повідомлення користувача, що забезпечує офіційне завершення процедури; ґ) архівування та моніторинг – це є завершальна стадія, яка включає зберігання електронних документів та рішень у цифровому архіві, проведення аудиту процесу, контроль якості та забезпечення доступу для контролюючих органів. Ознаками стадії є безпечне зберігання, можливість аудиту та дотримання вимог захисту персональних даних; виокремлено науково-обґрунтовані пропозиції та рекомендації щодо удосконалення електронної процедури в діяльності суб'єктів публічної адміністрації, а саме: правових (передбачає удосконалення нормативно-правових актів в діяльності органів публічної адміністрації. Запропоновано розроблення Закону України «Про електронні процедури у діяльності органів публічної влади», який забезпечить комплексне врегулювання питань електронної комунікації, автоматизованого прийняття рішень, правової сили електронних документів і процедурних строків у цифровому середовищі. З урахуванням зарубіжного досвіду, варто внести зміни до Закону України «Про адміністративну процедуру» з метою: закріплення поняття “електронна адміністративна процедура” як послідовності адміністративних дій, що здійснюються із використанням ІКТ; визначення правового статусу електронного учасника процедури (фізична або юридична особа, яка подає

документи, заяви чи звернення в електронній формі); регламентації стадій електронної процедури — ініціювання, подання, автоматизована обробка, прийняття рішення, повідомлення заявника; встановлення правової рівності паперових та електронних форм документів; визначення відповідальності органів влади за технічні збої, що перешкоджають реалізації електронних процедур) та організаційних (полегшення доступу громадян до здійснення електронних процедур шляхом забезпечених інформаційними технологіями з надійними каналами зв'язку та зберігання даних тощо).

Удосконалено наукові розробки щодо особливостей адміністративного оскарження електронних процедур віднесено: можливості подання скарги через офіційні вебпортали (зокрема, «Дія», e-Data, Prozorro, eHealth); автоматизованому обліку та фіксації звернення в електронній системі; прийнятті рішення у цифровій формі, підписаному кваліфікованим електронним підписом; забезпеченні публічності результатів розгляду; наукові тези щодо внести зміни до Закону України «Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги», доповнивши його положеннями про кваліфіковану електронну ідентифікацію та взаємне визнання засобів eID міждержавного рівня; узгодити вимоги цього Закону з європейськими стандартами ETSI EN 319 та рекомендаціями ENISA щодо кібербезпеки електронних транзакцій; створити державний реєстр електронних ідентифікаційних засобів, аналогічно до німецької системи eID-Infrastruktur.

Дістали подальшого розвитку: наукові положення, що контроль за електронними процедурами в діяльності органів публічної адміністрації забезпечує законність, ефективність і прозорість діяльності органів державної влади. Його системність, автоматизованість та об'єктивність дозволяють своєчасно виявляти порушення та запобігати негативним наслідкам у сфері надання публічних послуг. Ефективне впровадження таких механізмів потребує нормативного забезпечення, інтегрованих інформаційних систем і кваліфікованих кадрів.

У вступі обґрунтовано актуальність теми дослідження, розкрито зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, сформульовано мету і задачі, визначено наукову новизну дослідження, його практичне і теоретичне значення, наведено дані, що свідчать про апробацію дисертації та її наукових висновків.

Робота містить теоретичні-правові положення і висновки, сформульовані здобувачем особисто. Використані в дисертації ідеї, положення чи гіпотези інших авторів мають відповідні посилання і використані лише для підкріплення ідей дисертанта. Практичне значення отриманих результатів є вагомим.

Можна із впевненістю стверджувати, що назва дисертації «Адміністративно-правовий аспект здійснення електронних процедур в діяльності суб'єктів публічної адміністрації», відповідає профілю обраної спеціальності 081 «Право», чітко поставленій меті та суті вирішуваних наукових задач.

Дисертант вірно окреслив об'єкт і предмет дослідження, що дало йому змогу досягти значних теоретичних і практичних результатів, які мають важливе значення для подолання проблем адміністративно-правового регулювання здійснення електронних процедур в діяльності суб'єктів публічної

адміністрації.

Методологія дослідження зазначеної проблематики обрана відповідно до об'єкта та предмета дисертаційної роботи, виходячи із сформульованої мети та відповідних дослідницьких завдань, було використано широкий спектр загальнонаукових та спеціальних методів наукового пізнання, застосування яких дозволило всебічно проаналізувати об'єкт дослідження.

Питання, які розглядаються в дисертації, розкрито на досить високому методологічному рівні. Зокрема, проаналізовано великий обсяг літератури, а також використано цінну емпіричну базу, що дозволило автору досягти високого ступеня обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій. Оцінюючи концепцію дослідження з позиції її впливу на обґрунтованість положень дисертації, слід відзначити цілісність і логічність її загальної структури, тісний взаємозв'язок розділів і підрозділів, що забезпечує поступове накопичення наукових напрацювань та урахування їх під час отримання основних результатів.

В цілому рукопис Каграманяна Давида Кімавича є завершеною науковою працею, що характеризується єдністю змісту і логіки викладення, а також свідчить про його особистий внесок в розвиток юридичної науки.

Основні положення та результати дисертації викладено в 4 наукових статтях, що визнані як фахові з юридичних наук, а також 5 тезах доповідей на науково-практичних конференціях.

Структура дисертації є логічно довершеною, мова та стиль викладення матеріалу є науковими. Автор в повній мірі розкрив зміст основних положень дисертації, що визначені межами предмету дослідження.

Щодо особистості аспіранта, то слід зазначити наступне: Каграманян Давид Кімавич працює над дисертацією три роки і будучи аспірантом університету зарекомендувала себе з позитивного боку; наполегливо працює над представленою роботою, толерантно та з повагою відноситься до зауважень, пропозицій до змісту роботи, критики її окремих положень, намагається підвищити свій науковий рівень.

Отже, як науковий керівник, вважаю, що дисертаційна робота Каграманяна Давида Кімавича на тему: «Адміністративно-правовий аспект здійснення електронних процедур в діяльності суб'єктів публічної адміністрації», що подана на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 Право, є самостійно виконаною кваліфікаційною науковою працею на актуальну тему, одержані ним результати є новими, мають теоретичне й практичне значення у галузі права.

Автор роботи, Каграманян Давид Кімавич, за всіма набутими компетентностями, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 Право. Вважаю, що робота може бути рекомендована до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді. Сподіваюсь на підтримку членів наукового семінару.

Дякую за увагу!

ВИСНОВКИ ФАХІВЦІВ-ЕКСПЕРТІВ:

доктор юрид. наук, проф. Марченко О.В.: Дисертаційне дослідження Каграманяна Д.К. є комплексним дисертаційним дослідженням, яке відзначається високим рівнем наукової зрілості та об'єктивним підходом до аналізу сучасних проблем при здійсненні електронних процедур в діяльності суб'єктів публічної адміністрації. Робота добре структурована, висновки відповідають поставленим завданням, маються обґрунтовані пропозиції по удосконаленню адміністративно-правових норм в досліджуваній сфері. Окремо слід відзначити, що дисертант приділив значну увагу питанням узагальнення зарубіжного досвіду здійснення електронних процедур в діяльності суб'єктів публічної адміністрації таких країн як Сінгапур, Данія, Німеччина, Франція, США, Японія, Південна Корея та визначив можливості його імплементації в Україні. Представлені висновки та рекомендації є практично значущими для правників, громадян та державних інституцій. Вважаю, що дисертація відповідає всім вимогам, тому рекомендую її до захисту в разовій раді за спеціальністю 081 Право.

доктор юрид. наук, проф. Патерило І.В.: Дисертаційна робота Каграманяна Д.К. є ґрунтовним комплексним дослідженням адміністративно-правового аспекту здійснення електронних процедур в діяльності суб'єктів публічної адміністрації. Автору вдалося глибоко проаналізувати принципи, процедури та етапи надання суб'єктами публічної адміністрації електронних послуг у цій сфері. Охарактеризовано зміст генези електронного урядування та електронних процедур у діяльності органів публічної адміністрації. Виокремлено основні етапи розвитку та трансформація електронних процедур: «інформаційної присутності» (Information presence); «інтерактивної взаємодії» (Interactive interaction); «транзакційної взаємодії» (Transactional interaction); перехід до концепції «цифрового врядування» (Digital governance).

Розкрито сутність понять «електронний уряд» (e-Government) та проаналізовано основні моделі електронного урядування (G2C – «уряд-громадянин», G2B – «уряд-бізнес», G2E – «уряд-службовець»).

Розкрито поняття та ознаки правової категорії електронні процедури, досліджені стадії електронних процедур та питання, пов'язані зі здійсненням контролю в цій сфері. Дана дисертаційна робота становить значний внесок у розвиток теорії адміністративного права та має високе наукове й практичне значення. Основні положення й висновки дисертаційної роботи відповідають чинним вимогам Міністерства освіти і науки України, що висуваються до дисертаційних робіт. Враховуючи все викладене вважаю, що ми маємо підтримати цю роботу і рекомендувати її для захисту в разовій раді за спеціальністю 081 Право.

канд. юрид. наук, доц. Грабильнікова О.А.:

Тема дисертації Каграманяна Д.К. є актуальною й своєчасною з огляду на тенденції розширення цифровізації основних сфер суспільних відносин, в тому числі діяльності органів публічної адміністрації..

Автор в своїй роботі акцентує увагу на тому, що до удосконалення організаційного напрямку електронних процедур в діяльності органів публічної адміністрації необхідно віднести: покращення технічної й організаційної сумісності інформаційних систем; автоматизацію та цифрову аналітику процедур; підвищення рівня кібербезпеки та довіри до електронних процедур; людиноцентричний підхід та цифрову інклюзію; моніторинг ефективності та стандартизацію електронних процедур.

Дисертація Д. К. Каграманяна є самостійною, добре структурованою, достатньо аргументованою, комплексною роботою, науково-теоретичний та прикладний рівень якої відповідає вимогам, що пред'являються до дисертацій на здобуття ступеню доктор філософії. Робота має вагоме значення, оскільки її результати можуть бути використані для підвищення рівня нормативної впорядкованості питань здійснення електронних процедур в діяльності органів публічної адміністрації. Дисертація становить собою завершене наукове дослідження, яке відповідає сучасним потребам правової науки, має гарні перспективи для подальшого наукового пошуку.

Я підтримую цю роботу Каграманяна Д.К. та впевнена, що вона може бути рекомендована до захисту в разовій раді.

Виступи членів міжкафедрального семінару:

канд. юридичних наук, доц. Мудриєвська Л.М.: Шановні колеги, хочу відзначити глибину та системність дисертаційного дослідження Каграманяна Д.А., присвяченого питанням здійснення електронних процедур в діяльності органів публічної адміністрації. В своїй роботі автор вміло поєднав різноманітні методи наукового дослідження: історичний, порівняльно-правовий, метод нормативного аналізу, статистичного аналізу, тощо, що дозволило провести комплексне дослідження різноманітних аспектів здійснення електронних процедур в діяльності органів публічної адміністрації. Особливо імponує те, що дисертант не обмежився фіксацією виявлених недоліків нормативно-правового регулювання цієї сфери суспільних відносин, а здійснив глибоке теоретичне переосмислення їхнього значення для сучасної системи публічного адміністрування в Україні. Вважаю, що робота має не лише теоретичне, а й практичне значення для України, оскільки застосування електронних процедур формує нову модель електронного адміністративного правосуддя, що відповідає європейським стандартам відкритості, підзвітності та цифрової довіри. Електронна форма адміністративного оскарження підвищує ефективність реагування органів влади на порушення прав; сприяє зменшенню корупційних ризиків; забезпечує доступність правового захисту для громадян у будь-якому регіоні України; відповідає стандартам Європейської хартії належного врядування. Дисертація, на мою думку, є виконаною на високому рівні й заслуговує позитивної оцінки.

канд. юрид. наук, доц. Лахова О.В.:

Я хотіла би підкреслити окремий аспект, який у дисертації імпонує саме мені— це поєднання у дисертаційній роботі напрямів удосконалення не лише нормативно-правових, але й організаційних і технологічних рішень. Застосування європейських стандартів електронного урядування, розвиток інтероперабельності, автоматизація процесів та людиноцентричний підхід дадуть змогу сформувати ефективну, відкриту та безпечну систему електронних адміністративних процедур в Україні. Автор досліджує електронні процедури в діяльності органів влади Південної Кореї і доходить висновку, що високий рівень розвитку електронних процедур було досягнуто в результаті багаторічної державної політики цифровізації, заснованої на принципах правової визначеності, технологічної інноваційності, прозорості та орієнтації на користувача. Ключовими чинниками успіху стали: системне нормативно-правове регулювання; централізована інфраструктура обміну даними; розвиток мобільних ідентифікаційних технологій; інтеграція штучного інтелекту у процеси управління; постійний моніторинг ефективності державних цифрових сервісів. То ж автор пропонує використати кращі надбання досягнень Південної Кореї в цій сфері та імплементувати їх в законодавство України. Загалом робота Каграманяна Д.К. вирізняється високою культурою юридичного аналізу, вмінням систематизувати складні нормативні матеріали та судову практику. Вона має важливе значення як для науки, так і для правозастосовної діяльності держави.

д-р. юрид. наук, проф. Патерило І.В.:

Хочу підтримати дисертаційне дослідження Каграманяна Д.К., оскільки його результати мають беззаперечну практичну цінність. Незважаючи на використання терміна «електронні процедури» в наукових та публіцистичних працях, його визначення викликає різні практичні тлумачення, особливо на рівні виконавців суб'єктів публічної адміністрації та суб'єктів звернення. Громадяни у відносинах із владою не повинні бути прохачами, має бути налагоджена сервісна модель публічного адміністрування, яка полягає у прозорості правозастосовної діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування. І при організації такої діяльності пріоритетом мають бути передусім соціальні потреби окремої людини. Одним із таких пріоритетів є оптимізація системи здійснення електронних процедур. Автор в результаті проведеного дослідження слушно виокремив низку проблем, які потребують нагального вирішення: відсутність законодавчого акта, який би чітко врегулював вартість здійснення електронних процедур на всій території України; непрофесійність публічних службовців у тлумаченні нормативно-правових актів; неможливість застосування реальних важелів впливу, у тому числі притягнення до відповідальності службовців, які здійснюють електронні процедури; низький контроль громадськості за здійсненням електронних процедур; відсутність чітких регламентів або здійснення електронних процедур на рівні підзаконних актів тощо. Дисертація характеризується внутрішньою цілісністю, логічною послідовністю та вичерпним висвітленням теми. Структура роботи повністю відповідає меті дослідження, а автор демонструє високий рівень наукової етики та толерантності під час дискусій. Порівняльний аналіз із суміжними працями під-

тверджує, що дисертант зробив вагомий самостійний внесок у розвиток юридичної науки. Тому я підтримую її позитивну оцінку та подальшу рекомендацію до захисту.

Голова, д-р юридичних наук, проф. Корнякова Т.В.:

Чи є ще бажані виступити? Якщо бажаних немає, то давайте перейдемо до обговорення висновку.

ВИСНОВОК

Актуальність теми дослідження. Сучасна Україна переживає період активної цифровізації, що пронизує всі аспекти суспільного життя, включно з діяльністю органів влади. Перехід до електронного формату взаємодії держави з громадянами є ключовим елементом формування інформаційного суспільства. Це вимагає створення дієвих механізмів електронних процедур, які б гарантували прозорість, відкритість, оперативність та ефективність роботи публічної адміністрації.

Актуальність даного дослідження зумовлена нагальною потребою у науковому осмисленні правової природи електронних процедур, їхнього місця в системі державного управління та вдосконаленні законодавчої бази електронного урядування. Незважаючи на амбітні кроки України у напрямку «держави у смартфоні», реалізація електронних адміністративних процесів стикається з низкою перешкод. Серед них – відсутність чіткого термінологічного апарату, фрагментарність законодавства, проблеми з ідентифікацією та автентифікацією користувачів, а також недостатній рівень захисту персональних даних та інформаційної безпеки.

Проблематика правового регулювання процедур як самостійної правової категорії посідає важливе місце в адміністративно-правовій науці та перебуває у центрі уваги багатьох дослідників. Різні аспекти цієї проблеми — від визначення сутності та ознак публічних послуг до форм і механізмів їх надання — відображені у працях таких учених, як В. Б. Авер'янов, О. Ф. Андрійко, Н. О. Армаш, К. К. Афанасьєв, В. М. Бевзенко, Ю. П. Битяк, В. Т. Білоус, Т. О. Буренко, Н. В. Васильєва, М. Ю. Віхляєв, Д. О. Власенко, В. В. Гаркуша, Є. А. Гетьман, І. П. Голосніченко, Н. Л. Губерська, П. В. Діхтієвський, Т. Є. Кагановська, Р. А. Калюжний, С. В. Ківалов, Л. П. Коваленко, І. Б. Коліушко, Т. О. Коломоець, В. К. Колпаков, А. Т. Комзюк, С. Ф. Константинов, О. Л. Копиленко, С. О. Кузніченко, О. В. Кузьменко, В. С. Куйбіда, Є. В. Курінний, А. С. Лагода, Є. О. Легеза, Д. М. Лук'янець, Т. О. Мацелик, Р. С. Мельник, О. І. Миколенко, Р. В. Миронюк, Ю. В. Оніщик, Г. М. Писаренко, А. О. Селіванов, О. С. Сосновик, С. Г. Стеценко, Д. В. Сухінін, В. П. Тимощук, О. Г. Циганов, Ю. М. Шаров, А. М. Школик, І. М. Шопіна та інші.

Наукова новизна теми полягає у відсутності в українській правовій доктрині цілісного бачення адміністративно-правових аспектів електронних процедур, що охоплювало б їх процедурно-процесуальні, організаційні та інформаційно-технологічні складові. Потребує поглибленого вивчення питання

співвідношення електронних адміністративних процедур з класичними, визначення їхнього правового статусу, етапів, принципів та методів контролю.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Зв'язок роботи із науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження спрямоване на реалізацію положень Закону України «Про засади державної антикорупційної політики на 2021-2025 роки» (Антикорупційної стратегії) від 20 червня 2022 року № 2322-ІХ, «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року», затвердженої Указом Президента України від 30 вересня 2019 року № 722/2019, Стратегії розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021–2023 роки, схваленої Указом Президента України від 11 червня 2021 р. № 231/2021.

Дисертаційне дослідження виконано відповідно до змісту наукової теми «Виявлення особливостей та вдосконалення нормативних парадигм у сфері регулювання цивільно-правових відносин та господарської діяльності в Україні в умовах євроінтеграції» (№ 0122U001411), яка здійснювалась на кафедрі цивільного, трудового та господарського права Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара, третього рівня вищої освіти за акредитованою освітньо-науковою програмою «Право» зі спеціальності 081 «Право» (Сертифікат про акредитацію освітньої програми 8127, дійсний до 01.07.2029 р.). Тема дисертації затверджена Вченою радою Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара (протокол № 12 від 30 червня 2022 року), змінена Вченою радою Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара (протокол №7 від 22 лютого 2024 року).

Мета і задачі дослідження. *Мета* дисертаційної роботи полягає в тому, щоб на підставі комплексного аналізу наявних наукових та нормативних джерел визначити сутність та особливості адміністративно-правового регулювання здійснення електронних процедур у діяльності суб'єктів публічної адміністрації, окресленні проблем його нормативного визначення й практичної реалізації, формулюванні пропозицій щодо вдосконалення чинного законодавства України у досліджуваній сфері та практики його застосування.

З огляду на вказану мету в роботі поставлено й вирішено такі основні *задачі*:

- охарактеризувати зміст генези електронне урядування та електронних процедур у діяльності органів публічної адміністрації;
- розкрити поняття та ознаки правової категорії електронні процедури;
- проаналізувати правові засади здійснення електронних процедур;
- дослідити зміст стадій процедури здійснення електронних процедур;
- верифікувати оскарження рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів публічної адміністрації щодо здійснення електронних процедур;
- встановити особливості видів контролю за здійсненням електронних процедур в діяльності суб'єктів публічної адміністрації;

— узагальнити зарубіжний досвід здійснення електронних процедур в діяльності суб'єктів публічної адміністрації та визначити можливості його імплементації в Україні;

— розробити науково обґрунтовані пропозиції та рекомендації щодо удосконалення законодавства та практики здійснення електронних процедур в діяльності суб'єктів публічної адміністрації.

Об'єкт дослідження – суспільні відносини, що виникають під час здійснення електронних процедур в діяльності суб'єктів публічної адміністрації.

Предмет дослідження – адміністративно-правовий аспект здійснення електронних процедур в діяльності суб'єктів публічної адміністрації.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети та виконання завдань дисертації використано комплекс загальнонаукових та спеціальних юридичних методів пізнання. Діалектичний метод дав змогу розглянути генезис електронного урядування та електронних процедур у діяльності органів публічної адміністрації (підрозділи 1.1, 1.2, 1.3). Системний метод застосовувався для розкриття поняття та ознак правової категорії електронні процедури (підрозділ 1.2). Порівняльно-правовий метод використовувався для аналізу зарубіжного досвіду та порівняння правових норм різних країн (розділ 3). Формально-логічний метод сприяв аналізу правових норм, дефініцій та формулюванню висновків (підрозділи 1.2, 2.1, 2.2). Статистичний метод використовувався для аналізу даних щодо судової практики та статистики звернень (підрозділи 2.1, 2.2, 2.3). Метод аналізу та синтезу, дедукції та індукції використовувався на всіх етапах дослідження для опрацювання наукової літератури, законодавчих актів та формування обґрунтованих висновків (розділ 1).

Нормативну основу роботи становлять Конституція України, нормативно-правові акти Верховної Ради України, акти Президента України і Кабінету Міністрів України, нормативні акти центральних органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, а також міжнародні нормативно-правові акти, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Емпіричну базу дослідження становлять відомості, що містяться на офіційних електронних веб-сайтах суб'єктів публічної адміністрації України, а також політико-правова публіцистика, довідкові видання та статистичні матеріали.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що дисертація є одним із перших у вітчизняній адміністративно-правовій науці цілісних комплексних досліджень, що присвячене сутності та особливостям адміністративно-правового регулювання здійснення електронних процедур у діяльності суб'єктів публічної адміністрації. У результаті проведеного дослідження сформульовано нові наукові положення й висновки, зокрема:

уперше:

— запропоновано під електронними процедурами розуміти новий інститут адміністративного права, заснований на цифрових технологіях, прозорості, автоматизації та орієнтації на користувача в діяльності органів

публічної адміністрації. Вони забезпечують не лише ефективність адміністративних процесів, а й підвищують довіру громадян до влади, сприяють відкритості держави та сталому розвитку цифрового суспільства;

— виокремлено стадії електронної процедури в діяльності суб'єктів публічної адміністрації: а) ініціювання процедури, тобто на цій стадії відбувається початок процесу надання електронної послуги, ідентифікація користувача через електронні сервіси (BankID, електронний цифровий підпис, верифікація користувача та визначення цілей подальших дій тощо), формування запиту та фіксація початку процедури в системі; б) формування та подання електронних документів, яка передбачає підготовку документів відповідно до документообігу, подання їх через електронні системи взаємодії (портали «Дія», електронні кабінети), а також перевірку повноти та коректності даних. Основними ознаками є структуризація документів, автоматизована перевірка їх цілісності та забезпечення належного представлення у системі; в) обробка та опрацювання документів, в якій відбувається автоматизована перевірка поданих документів, призначення виконавців та контроль стану справи в реальному часі. Ознаками стадії є виконання перевірки, призначення відповідальних, моніторинг процесу та забезпечення контролю над процедурою; г) прийняття рішення, в якій приймається остаточне рішення щодо запиту, здійснюється його підписання у цифровій формі та інформування користувача про результат. Ознаками є формування рішення, електронний підпис та повідомлення користувача, що забезпечує офіційне завершення процедури; г) архівування та моніторинг – це є завершальна стадія, яка включає зберігання електронних документів та рішень у цифровому архіві, проведення аудиту процесу, контроль якості та забезпечення доступу для контролюючих органів. Ознаками стадії є безпечне зберігання, можливість аудиту та дотримання вимог захисту персональних даних;

— виокремлено науково обґрунтовані пропозиції та рекомендації щодо удосконалення електронної процедури в діяльності суб'єктів публічної адміністрації, а саме: правових (передбачає удосконалення нормативно-правових актів в діяльності органів публічної адміністрації. Запропоновано розроблення Закону України «Про електронні процедури у діяльності органів публічної влади», який забезпечить комплексне врегулювання питань електронної комунікації, автоматизованого прийняття рішень, правової сили електронних документів і процедурних строків у цифровому середовищі. З урахуванням зарубіжного досвіду, варто внести зміни до Закону України «Про адміністративну процедуру» з метою: закріплення поняття «електронна адміністративна процедура» як послідовності адміністративних дій, що здійснюються із використанням ІКТ; визначення правового статусу електронного учасника процедури (фізична або юридична особа, яка подає документи, заяви чи звернення в електронній формі); регламентації стадій електронної процедури — ініціювання, подання, автоматизована обробка, прийняття рішення, повідомлення заявника; встановлення правової рівності паперових та електронних форм документів; визначення відповідальності органів влади за технічні збої, що перешкоджають реалізації електронних

процедур) та організаційних (полегшення доступу громадян до здійснення електронних процедур шляхом забезпечених інформаційними технологіями з надійними каналами зв'язку та зберігання даних; налагодження зв'язків з громадськістю та органами публічної адміністрації, відповідними засобами масової інформації тощо);

удосконалено:

— наукові розробки щодо особливостей адміністративного оскарження електронних процедур віднесено: можливості подання скарги через офіційні вебпортали (зокрема, «Дія», e-Data, Prozorro, eHealth); автоматизованому обліку та фіксації звернення в електронній системі; прийнятті рішення у цифровій формі, підписаному кваліфікованим електронним підписом; забезпеченні публічності результатів розгляду.

— наукові тези щодо внести зміни до Закону України «Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги», доповнивши його положеннями про кваліфіковану електронну ідентифікацію та взаємне визнання засобів eID міждержавного рівня; узгодити вимоги цього Закону з європейськими стандартами ETSI EN 319 та рекомендаціями ENISA щодо кібербезпеки електронних транзакцій; створити державний реєстр електронних ідентифікаційних засобів, аналогічно до німецької системи eID-Infrastruktur;

дістали подальшого розвитку:

— наукові положення, що контроль за електронними процедурами в діяльності органів публічної адміністрації забезпечує законність, ефективність і прозорість діяльності органів державної влади. Його системність, автоматизованість та об'єктивність дозволяють своєчасно виявляти порушення та запобігати негативним наслідкам у сфері надання публічних послуг. Ефективне впровадження таких механізмів потребує нормативного забезпечення, інтегрованих інформаційних систем і кваліфікованих кадрів.

— наукові тези, що етапами історичних передумов та виникнення концепції електронного уряду є: зародження ідеї автоматизації в державному управлінні. Обговорено ранні етапи використання комп'ютерних технологій (з 1950-х років), що було зумовлено потребою в обробці великих масивів даних. Згадано перші електронно-обчислювальні машини та їхнє застосування в статистиці та обліку; поява мережі Інтернет та її вплив на державне управління. Охарактеризовано, як поширення глобальної мережі наприкінці ХХ століття створило технічну основу для надання послуг онлайн. Це стало каталізатором для формування концепції «електронного уряду».

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що викладені у дисертаційній роботі положення, висновки, пропозиції та рекомендації були використані у:

— *науково-дослідній діяльності* – для подальших наукових розробок адміністративно-правового регулювання здійснення електронних процедур в діяльності органів публічної адміністрації (акт впровадження Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара від 11.12.2025 № 187);

— *правотворчій діяльності* – для вдосконалення чинного

законодавства, що регулюють діяльність органів публічної адміністрації органів влади під час здійснення електронних процедур;

– *правозастосовчій діяльності* – для вдосконалення діяльності органів публічної адміністрації, які здійснюють електронні процедури з метою запобігання корупційних ризиків в цій сфері;

– *навчальному процесі* – під час викладання навчальних дисциплін «Адміністративне право України», «Актуальні проблеми адміністративного права та процесу», «Адміністративні процедури», «Інформаційне право» під час підготовки підрозділів підручників і навчальних посібників із відповідного навчального курсу, а також статей і наукових повідомлень (акт впровадження Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара від 11.12.2025 № 188).

Апробація результатів дослідження. Основні теоретичні положення, висновки та практичні рекомендації, викладені в дослідженні, обговорювалися на засіданні кафедри цивільного, трудового та господарського права Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара, та були оприлюднені на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях та семінарах: «Сучасний стан і перспективи розвитку держави і права» (м. Дніпро, 2024 р.); «Український правовий вимір: пошук відповідей на глобальні міжнародні виклики» (м. Дніпро, 2024 р.); «Актуальні питання адміністративного права та процесу в умовах воєнного стану» (м. Кропивницький, 2024 р.); «Актуальні проблеми державотворення, правотворення та правозастосування» (м. Дніпро, 2025 р.); «Правова система України: європейський вектор розвитку в умовах воєнного стану» (м. Тернопіль, 2025 р.).

Публікації. Основні положення роботи знайшли відображення у 9 наукових статтях, з них 4 опубліковані у виданнях, що визнані як фахові з юридичних наук, а також 5 тезах доповідей на науково-практичних конференціях.

Структура та обсяг роботи. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, які містять шести підрозділів, висновків, списку використаних джерел (223 найменувань) та додатків. Загальний обсяг дисертації становить 206 сторінок, з них 178 сторінок основного тексту.

Список публікацій здобувача за темою дисертації

В яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Каграманян Д.К. Співвідношення понять послуги, адміністративні процедури, електронні процедури в діяльності суб'єктів публічної адміністрації. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. Спец випуск 1*, 2024. С. 181-185. DOI <https://doi.org/10.32782/2408-9257-2024-1-33>

2. Каграманян Д.К. Правові аспекти здійснення електронних процедур з метою запобігання корупції. *Європейські перспективи*, 2, 2024. С. 154-158, DOI: <https://doi.org/10.32782/ep.2024.2.23> URL. https://ep.unesco-socio.in.ua/wp-content/uploads/archive/EP-2024-2/EP_2024_2_154.pdf

3. Каграманян Д.К. Особливості видів контролю за здійсненням електронних процедур в діяльності суб'єктів публічної адміністрації *Аналітично-порівняльне правознавство*. 3, 2024. С. 341-345 doi: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2024.03.58> URL. <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/308364>

4. Каграманян Д.К. Генеза електронного урядування та електронних процедур у діяльності органів публічної адміністрації. *Національні інтереси України*. 10 (15), 2025. С. 627-634. DOI: [https://doi.org/10.52058/3041-1793-2025-10\(15\)-627-634](https://doi.org/10.52058/3041-1793-2025-10(15)-627-634) URL. <http://perspectives.pp.ua/index.php/niu/article/view/29952>

Які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

5. Каграманян Д.К. Особливості реалізації електронних процедур у вигляді «мобільного уряду» в Україні. *Сучасний стан і перспективи розвитку держави і права*. Матеріали XV Міжнародної наукової конференції студентів, аспірантів та молодих вчених (10 листопада 2024 року) / За заг. ред. С.І. Оковитий та О.Л. Соколенко. Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара. м. Дніпро, 2024. С. 176-177.

6. Каграманян Д.К. Особливості здійснення електронних процедур в Україні. *Український правовий вимір: пошук відповідей на глобальні міжнародні виклики* : матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції. Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2024. С. 37-39.

7. Каграманян Давид. Реалізація здійснення електронних процедур в адміністративному праві. *Актуальні питання адміністративного права та процесу в умовах воєнного стану*: збірник матеріалів X Всеукраїнської наукової конференції молодих вчених (в авторській редакції), (м. Кропивницький, 06 грудня 2024 року). Кропивницький, 2024. С. 120-122. <https://dnuvs.ukr.education/wp-content/uploads/2025/01/zbirnyk-dlya-sajtu.pdf>

8. Kahramanian Davyd. Legal regulation of electronic procedures in Ukraine. *Актуальні проблеми державотворення, правотворення та правозастосування*: матер. Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 5 груд. 2024 р.). Дніпро : ДДУВС, 2025. С. 167-169. https://er.dduvs.edu.ua/bitstream/123456789/15876/1/%D0%BC%D0%B0%D0%BA%D0%B5%D1%82_%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%84%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%BD%D1%86.%2005.12.2024.pdf

9. Kahramanian Davyd. Features of electronic procedures in Ukraine (legal aspect). *Правова система України: європейський вектор розвитку в умовах воєнного стану*: [Матеріали XV Міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, Державний університет «Київський авіаційний інститут», 21 лютого 2025 р.]. Тернопіль: Вектор, 2025 С. 184-186 <https://archer.chnu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/12043/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%A5V%20%D0%9C%D1%96%D0%B6%D0%BD%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%BD%D0%BE%D1%97%20%D0%BA%D0%BE%D0%BD>

%D1%84%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%BD
%D1%86%D1%96%D1%97_fb57db36-364a-45ba-bc2e-
d4632c376ff7%20%281%29.pdf?sequence=1&isAllowed=y

На підставі заслуховування та обговорення доповіді Каграманяна Д.К. про основні положення дисертаційної роботи, питань та відповідей на них

УХВАЛИЛИ:

1. Підготовлена аспірантом кафедри цивільного, трудового та господарського права Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара Каграманяном Давидом Кімавичем дисертація є завершеною працею, в якій отримані нові науково обґрунтовані результати, що розв'язують конкретне наукове завдання у галузі міжнародного права. Дисертація, у цілому, відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії затвердженого постановою Кабінету Міністрів № 44 від 12.01.2022р. та може бути винесена на розгляд Вченої ради Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара для розгляду питання про утворення спеціалізованої вченої ради для разового публічного захисту дисертації на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 Право.

2. Рекомендувати дисертаційну роботу Каграманяна Давида Кімавича на тему: «Електронні послуги в сфері соціального захисту населення» до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 Право.

3. Клопотати перед Вченою радою університету розглянути питання про створення спеціалізованої вченої ради для проведення разового захисту дисертації на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 Право Каграманяна Давида Кімавича у такому складі:

ВІДОМОСТІ

про членів спеціалізованої вченої ради для разового захисту дисертації на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 Право аспіранта **Каграманяна Давида Кімавича «Адміністративно-правовий аспект здійснення електронних процедур в діяльності суб'єктів публічної адміністрації» у Дніпровському національному університеті імені Олеся Гончара Міністерства освіти і науки України**

№ з/п	Прізвище, ім'я, по-батькові	Місце основної роботи, підпорядкування, посада	Науковий ступінь, шифр, назва спеціальності, за якою захищена дисертація, рік прису-	Вчене звання (за спеціальністю, кафедрою), рік присвоєння	Наукові публікації, опубліковані за останні п'ять років, за науковим напрямом, за яким підготовлено дисертацію здобувача
-------	-----------------------------	--	--	---	--

1	2	3	дження 4	5	6
1.	Марченко Олеся Володимир івна (голова)	Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, Міністерство освіти і науки України, професор кафедри цивільного, трудового та господарськог о права	Доктор юри- дичних наук 12.00.07 - адміністратив не право і процес; фінансове право; інформаційне право 2020 р.	Професор кафедри цивільного, трудового та господарсь кого права, 2022 р.	1. Марченко О.В., Патерило І.В. Співвідношення між категоріями публічні послуги, електронні процедури та адміністративні процедури. <i>Наука і техніка сьогодні. Серія «Право».</i> 2025. №7(48). С.208-216. (фахове видання, категорія «Б») DOI: https://doi.org/10.52058/2786-6025-2025-7(48)-207-216 2. Марченко О.В. Співвідношення правових категорій «електронні процедури» та «публічні послуги» у сервісній діяльності органів публічної адміністрації як один із напрямів запобігання корупції. <i>Науковий вісник ДДУВС.</i> 2024. Спеціальний випуск №1. С.58-64. DOI: 10.31733/2078-3566-2024- 5-9 (фахове видання, категорія Б). https://visnik.dduvs.edu.ua/index.php/visnyk/article/view/1183/999 (фахове видання категорії Б). 3. Марченко О.В. Правове регулювання діяльності суб'єктів публічної адміністрації щодо надання публічних послуг в сфері державної реєстрації речових прав на нерухоме майно. Law in the postmodern epoch: general characteristics and manifestation particularities in separate law branches: Scientific monograph. Riga, Latvia: "Baltija Publishing", 2023. 776 p. Pp.362-381. DOI

					<p>https://doi.org/10.30525/978-9934-26-284-5-15 (Розділ в монографії)</p> <p>4. Кобрусєва, Є. А., & Марченко, О. В. (2023). Зарубіжний досвід діяльності суб'єктів владних повноважень щодо використання електронних доказів в адміністративному судочинстві. <i>Проблеми сучасних трансформацій. Серія: право, публічне управління та адміністрування</i>, (9). https://doi.org/10.54929/2786-5746-2023-9-01-06 (фахове видання, категорія Б).</p>
2.	Христинченко Надія Петрівна (опонент)	Київський університет інтелектуальної власності та права, юридичний факультет, Міністерство освіти і науки України, завідувачка кафедри адміністративного права, інтелектуальної власності та цивільно-правових дисциплін	Доктор юридичних наук 12.00.07 - адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право 2016 р.	Професор кафедри економічної безпеки та фінансових розслідувань, 2019р.	<p>1.Христинченко, Н. (2025). Адміністративно-правове регулювання надання електронних послуг у сфері соціального захисту: стан та перспективи розвитку. <i>Академічні візії</i>, (47). С.1-7. DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.17715289 https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/2412 (фахове видання, категорія Б)</p> <p>2. Журавльов Д. В., Христинченко Н. П., Шопіна І. М. Розвиток системи публічного адміністрування за умов правового режиму воєнного стану. <i>Юридичний науковий електронний журнал</i>. 2023. № 9. С. 225–227. DOI https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-9/54 (фахове видання, категорія Б)</p> <p>3. Христинченко, Н. (2025). Електронні адміністративні процедури у практиці ЄС та України: порівняльно-правовий аспект. <i>Наукові записки Львівського</i></p>

					<p><i>університету бізнесу та права</i>, (45), 710-715. https://nzlubp.org.ua/index.php/journal/article/view/1828. https://doi.org/10.5281/zenodo.17715210 (фахове видання, категорія Б)</p>
3.	<p>Чорна Вікторія Григорівна (опонент)</p>	<p>Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана, ННІ «Юридичний інститут», Міністерство освіти і науки України, професор кафедри публічного та міжнародного права</p>	<p>Доктор юридичних наук 12.00.07 - адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право 2019 р.</p>	<p>Професор кафедри конституційного, адміністративного та кримінального права, 2021</p>	<p>1. Чорна В. Г., Кузьменко О. В., Панченко М. В. Адміністративна процедура як інструменталізований механізм публічної влади: компаративістська реконфігурація нормативних моделей Австрії, Німеччини, Іспанії, Нідерландів та України. <i>Національні інтереси України</i>. 2025. №11(16). С.890-900. DOI:10.52058/3041-1793-2025-11(16)-890-900 (фахове видання, категорія Б)</p> <p>2. Чорна В. Г., Кузьменко О. В., Панченко М. В. Формування адміністративного акта в межах адміністративної процедури: правові та доктринальні аспекти. <i>Наукові інновації та передові технології</i>. 2025. №11(51). С.1243-1252. (фахове видання, категорія Б) DOI: https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-11(51)-1243-1252</p> <p>3. Чорна В. Г., Кузьменко О. В., Панченко М. В. Публічно-правовий договір у системі адміністративної процедури: доктринальна модель і ризики інструменталізації дискреції. <i>Актуальні питання в сучасній науці</i>. 2025. №11(41). С. 1261-1271. (фахове видання, категорія Б) DOI:10.52058/2786-6300-2025-11(41)-1261-1271</p>
4.	<p>Патерило Ірина Володимирівна (рецензент)</p>	<p>Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара,</p>	<p>Доктор юридичних наук 12.00.07 - адміністративне право і</p>	<p>Професор кафедри цивільного, трудового та</p>	<p>1.Марченко О.В., Патерило І.В. Співвідношення між категоріями публічні послуги, електронні процедури та адміністративні процедури.</p>

		Міністерство освіти і науки України, професор кафедри цивільного, трудового та господарського права	процес; фінансове право; інформаційне право 2019 р	господарського права, 2020 р.	<p><i>Наука і техніка сьогодні. Серія «Право».</i> 2025. №7(48). С. 208-216. (фахове видання, категорія «Б») DOI: https://doi.org/10.52058/2786-6025-2025-7(48)-207-216</p> <p>(Категорія Б).</p> <p>2.Алексеєнко І.Г., Патерило І.В. Гарантії законності надання публічних послуг в нотаріаті. <i>Наукові перспективи.</i> № 7(61). 2025. С.787-793. (фахове видання, категорія «Б») https://doi.org/10.52058/2708-7530-2025-7(61)-786-793</p> <p>3. Патерило І.В., Соколенко О.Л. Електроонні адміністративні послуги в нотаріаті: сучасний стан і перспективи розвитку. <i>Держава та регіони. Серія: Право.</i> 2025. №2 (88). С.248-252. DOI https://doi.org/10.32782/1813-338X-2025.2.39</p> <p>4. Патерило І.В., Алексеєнко І.Г. Проблемні аспекти сервісної діяльності адміністративних судів у сфері соціального захисту населення. <i>Наукові перспективи.</i> 2026. №1. С.1468-1768. (фахове видання категорії Б). DOI: 10.52058/2708-7530-2026-1(67)-1468-1478</p>
5.	Грабильнікова Олена Анатоліївна (рецензент)	Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, Міністерство освіти і науки України, доцент кафедри цивільного, трудового та	Кандидат юридичних наук, 12.00.02 - конституційне право; муніципальне право, 2016 р.	Доцент кафедри цивільного, трудового та господарського права, 2022 р.	<p>1. Грабильнікова О.А. Оскарження рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів публічної адміністрації в адміністративному судочинстві щодо надання послуг у сфері соціального захисту населення. <i>Європейські перспективи.</i> 2023. №3. С. 111-118, doi: 10.32782/EP.2023.3.14 URL.: https://ep.unesco-socio.in.ua/wp-content/uploads/archive/EP-</p>

		господарсько-го права		<p>2023-3/EP_2023_3_111.pdf (фахове видання, категорія Б). 2. Легеца Є.О., Грабильникова О.А. Правове регулювання обов'язковості виконання судового рішення в адміністративному судочинстві. <i>Право.иа.</i> 1, 2023. С. 66-72. DOI https://doi.org/10.32782/LAW.UA.2023.1.9 URL.: http://pravo.unesco-socio.in.ua/wp-content/uploads/archive/Pravo-ua-2023-1/Pravo_ua_2023_1_066.pdf (фахове видання, категорія Б). 3. Марченко О.В., Грабильникова О.А. Правове регулювання відповідальності посадових осіб під час надання публічних послуг як захід запобігання корупції та корупційним ризикам. <i>Науковий вісник Ужгородського Національного Університету</i>, 2024. Серія ПРАВО. Випуск 86: частина 3. С.374-379. (фахове видання, категорія «Б») URL:https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2025/01/59.pdf DOI https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.86.3.57</p>
--	--	-----------------------	--	--

Результати відкритого голосування:

«За» – 17 осіб.

«Проти» – немає.

«Утрималися» – немає.

Рішення прийнято одногосно.

Голова
міжкафедрального семінару

Секретар

Тетяна КОРНЯКОВА

Олена ГРАБИЛЬНИКОВА